

MEHMET SUCU | ENTERNET

Mehmet Sucu - Enternet

F Klavye Zorunluluğu

Geçen hafta neredeyse tüm teknoloji marketleri oğlumla birlikte dolaştık. Artık iyice eskiyen ve bazı tuşları kullanılamaz hale gelen klavyemizi değiştirmek gerekiyordu. İsim isim vermekte yarar var. Önce Gold bilgisayar'a gittik. Gold bilgisayarın internet sitesinde "F" klavye seçeneği bulunuyordu. Binaya girdik, aradık bulamadık. Mağaza müdürünü görmek istediğimizi söyledik genç bir hanımefendi geldi. Kendisine Türkçe klavye istediğimizi söyleyince bize Türkçe Q klavye bulunduğunu söyledi. Bu defa Türkçede Q harfinin bulunmadığını dolayısıyla sözü geçen klavyenin Türkçe olmadığını anlatmak zorunda kaldık. Şirketin Ayazağa'daki büyük binasında bir tane bile "F" klavye olmadığını öğrenince şaşırarak sordum: "*Siz hangi ülke yurttaşları için bilgisayar satıyorsunuz?*" Üstelik bu binanın 2-3 kilometre aşağısında bir gazeteciler sitesi bulunuyor. Yani tüm işlerini Türkçe klavye ile yapan insanların oturduğu bir site.

Baktık buradan umut yok Cevahir'deki Teknosa'ya gittik. Burada da aynı soruyu sorduk, "*Türkçe klavye istiyoruz.*" Yine uyduruk Türkçe Q klavye burnumuza dayandı. Yine mağaza müdürü ile görüşmek istediğimizi söyledik. Mağaza müdürüne "F" klavyeyi Türklerin geliştirdiğini ve bu klavye ile uzun zamandır da hızlı yazma konusunda sürekli dünya şampiyonları çıkardığımızı anlattık. Bu nedenlerden dolayı "F" klavye istediğimizi söyledik. Yanıt daha da ilginçti. "*Şimdiye dek bir tek siz böyle bir istekte bulundunuz. Biz talep ne ise ona göre hareket ediyoruz.*" Cevahir alışveriş merkezi neredeyse Cumhuriyet gazetesinin tam karşısında ve benim bildiğim en az 10 arkadaşım bana buradaki Teknosa'da "F" klavye olmadığından yakınmıştı.

Bu arada Mecidiyeköy civarındaki irili ufaklı adını bile hatırlayamadığım bir sürü bilgisayar mağazasına da girdik çıktık, hepsinde aynı yanıtlarla karşılaştık.

Buradan da ümidi kesince Bimeks'e yollandık. Yine aynı bıktırıcı soruyu sorduk. "*Türkçe klavye var mı?*" Genç güler yüzlü bir çalışan "*tabii*" dedi. Bize birkaç model "F" klavye çıkardı. Şaşırıldı diğerlerinde başıma geleni anlatınca. "*Biz özellikle her modelden hem 'Q' hem 'F' bulduruyoruz*" yanıtını aldım. Ertesi gün gazeteye gelince sistem servisindeki arkadaşlara sordum bu "F" klavyeleri nasıl buluyorsunuz diye. Meğer özel sipariş ediyorlarmış.

Sonunda yoğun uğraşlar sonucu elde ettiğimiz klavye ile evimize döndük. Kediye merak öldürürmüş diye bir söz vardır. "F" klavye ile diğerlerinin arasındaki farkı öğrenmek için internette kısa bir araştırma yaptım. Sanal ağın en büyük ansiklopedisi Vikipedi "F" klavye için şunları yazmış:

"F klavye, Türkçe için özel olarak geliştirilmiş bir klavye çeşididir. Bilimsel temellere dayalı standart bir Türk klavyesi geliştirilmesinin zorunluluğuna inanan **İhsan Yener**, bu konuda 1946'dan itibaren daktilo öğretmeni sıfatı ile sürdürdüğü çalışmalarının dikkate alınmasını ancak 1955'te başarabilmiş. Yabancı uzmanlarla da pekiştirilmiş İhtisas Komisyonu'nca oluşturulan on parmak yöntemi ile Türkçe için uygun klavye 20 Ekim 1955'te Bakanlıklararası Standardizasyon Komitesi'nce Standart Türk Klavyesi olarak onanmış.

Türkiye'deki tüm daktilo makinelerinin Milli Klavye'ye dönüştürülmesi, 1963 yılında Gümrükler Kanunu'na eklenmesi ve 1974 yılında Türk Standartları Enstitüsü tarafından Zorunlu Standart olarak onanmasıyla kesinleşmiştir. 25 yıllık bir mücadelenin sonunda kendisine inananların da yardımları ile o günlerde 'Klavye İnkılabı' olarak anılan bu standardizasyonu gerçekleştiren İhsan Sıtkı Yener, bu sebeple F Klavyenin Babası olarak da anılmaktadır."

Belki de bu gümrükler kanununa eklenen ve TSE tarafından zorunlu standart haline getirilen "F" klavyeyi yaşatmak için son şansımızı yaşıyoruz. Bu konudaki görevlileri uyuralım belki bu doğru olmayan durum düzeltilir.

Böyle giderse F klavye sadece sevgili **Semih Poroy**'un o güzelim çizgilerinde kalacak. Unutmadan Poroy'un Feklavye sergisi, bugün Antalya'da Antalyalı Sanatçılar Derneği ANSAN'ın Kalekapısı'ndaki toplantı salonunda açıldı.

mehmet@cumhuriyet.com.tr

8 Ekim 2008 - Cumhuriyet

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?im=yhs&kid=66&hn=9496>

F Klavye İçin Kampanya Açılmalı

Bu hafta da F klavye konusunda yazmayı sürdüreceğiz. Türkçe klavye yazısı anlaşılın o ki pek çok okurun kanayan yarasına parmak basmış. Bugüne kadar gelen en yoğun okur tepkisini bu yazıda aldım. Birkaç örneği paylaşmak istedim.

Selamlar **Mehmet** Bey, F klavye hakkında yazdıklarınızdan dolayı çok teşekkür ederim. Sizin başınıza gelen olayların aynısı benim de başıma geldi. İşin en üzücü yanı, ya kardeşim bu klavyeyi getirmeye mecbursunuz dediğimde yanımdaki arkadaşlarım tarafından bırak manyak mısın hem o klavye zor gibi bir sürü tepki almamdı.

Semih Emiroğlu

Sayın Mehmet Sucu, heyecanla yazınızı okudum, ağzınıza sağlık. 1966 Beyoğlu Ticaret Lisesi mezunuyum 42. yılımı çalışıyorum. Saygıdeğer **İhsan Yener** ve eşi **Sevim Yener** benim hocalarımdı. F klavyeyi okulda öğrendim ve şu an yine de ısrar ve inatla Türk örf âdetlerime ve ilkelerime tutkumdan şirkette bir tek ben kullanıyorum. Yani içim ne kadar dertli ki F klavyem nasıl işliyor, eski günlerimi, derecelerimi hatırladım. 1966 yılında Arçelik'e iş müracaatımla hemen aldılar çünkü beni daktilodan imtihan ettiler, takır takır yazmaya başlayınca maaşımda 200 lira artış olmuştu.

Esin Alp

Ağzınıza sağlık. Q klavyeyi bize ilk başlarda Türkçe klavye diye yutturdular. Bizler bekliyorduk ki, arkasından esas Türkçe klavye olan F klavye gelecek. Hepimiz Q klavye kullanmak zorunda kaldık maalesef. O kadar da zor ki aslında bu klavye. Lütfen bu konuyu bir kampanya haline getirelim. F klavyemize sahip çıkalım.

Tamer ÖZEN İzmir

Merhaba;

Öncelikle ilk bakışta basit gibi görünen, ancak çalışma hayatında çok önemli olan bir konuya değindiğinizden dolayı teşekkür ederim. Ben de çok uzun yıllardır "F" klavye kullanmaktayım. Ticaret lisesi kökenliyim. 70'li yılların başında okuduğum okulda on parmak "F" klavye daktilo dersi zorunlu dersler içinde yer alıyordu. O yıllarda on parmak daktilo bilmek bir ayrıcalıktı ve iş kapılarını açan yegâne bir beceriydi. Okul yıllarında "F" klavyenin Türkçede en çok kullanılan harflerin en kuvvetli parmaklarımıza gelecek şekilde dizayn edildiği, kullanıcının çok uzun süreli daktilo kullanımında bile yorulmadan çalışabileceğini öğretiler. Gerçekten de çalışma hayatımda bunun faydasını fazlasıyla gördüm. Şimdi çağımızın yeniliklerinden bilgisayar kullanıyoruz, Yazınızda dile getirdiğiniz gibi "F" klavye'yi çok zor bulmaktayız.

Mahmut Apaydın

Ahhh Mehmet Bey kardeşim, bugüne kadar hiç kimsenin dikkatini mi çekmediği, yoksa üşendiği mi, yoksa sözümona teknolojiye uymak uğruna kendini zorunlu hissettiğinden mi, bilinmez, (F) klavye sorunu bu kadar güzel dile getirilmemişti. Ben de 23 yıl görev yapmamın ardından, emekli basın mensubu olarak konuyla ilgili çok şeyler eklemek istedim, ama inanın ekleyecek tek ayrıntı bile bırakmamışsınız; söylenecek tek söz. İyi çalışmalar, sağlıklı günler dilerim.

Turgut elik

Emekli Öğretmen.

F klavye Türkçe klavye olduğu için deėil bilimsel bir klavye olduğu için desteklenmelidir.

Őu an dünyanın en iyi klavyesidir. F klavye yalnızca Türkçede değil, İngilizcede de Q klavyeye göre çok başarılı.

Ahmet Nar

Bu arada 2003 yılında yayımlanmış bir genelgeyi anımsamakta yarar var. Milli Eğitim Bakanı Doç. Dr. **Hüseyin ÇELİK** imzasıyla 31.03.2003 tarihinde yayımlanan genelge bakın F klavyeyi nasıl tanımlıyor: “*Yaklaşık 30 bin kelime ve 185 bin harfin incelenmesiyle oluşturulan standart Türk klavyesinde;*

1. Türkçe kelimelerdeki bir sesli bir sessiz harf bağlantısı göz önünde tutularak, her iki elin parmaklarının birbiri ardına sırasıyla kullanılmasına imkân vermek için bütün sesliler sol elde toplanmıştır. Kullanım ve geçiş oranı yüksek olan k-m-l-t gibi sessiz harfler sağ elle yazılacak şekilde düzenlenmiştir.

2. Parmaklara düşen yük oranları, parmakların fiziki gücüne, hareket yeteneğine uygun olarak saptanmıştır.

3. Esas yük (yüzde 64) klavyenin orta sırasına verilmiştir.

4. Her iki ele de eşit denebilecek (sol ele yüzde 49, sağ ele yüzde 51) yük verilmiştir.

5. Rakamlar küçük harf tuşunda daha kolay yazılacak şekilde düzenlenmiştir. (...)

47 yıl öncesinde yaşanan klavye karışıklığı günümüzde tekrar gündeme gelmiştir. Nitekim son günlerde çeşitli basın ve yayın organlarında “F ve Q klavye” konulu yayınlar yapılmaktadır. Bu yayınların büyük bir çoğunluğunda F klavyenin Q klavyeye göre daha hızlı kullanıldığı, kullanıcılara zaman tasarrufu sağladığı, Türkçe dışındaki dillerde de bu kolaylığın aynen geçerli olduğu ifade edilmektedir. Bu konuda verilen bir örnekte, yabancı dille F klavye ile yapılan yazışmalarda Q klavyeye göre iki kat daha hızlı yazılabildiği belirtilmektedir.

Bu ifadelerden sonra genelgede mevcut Q klavyelerden vazgeçilmesi gerektiği ve F klavye kullanımının zorunluluğuna değiniliyor.

Anlaşılan o ki, genelge rafta kalmış.

mehmet@cumhuriyet.com.tr

14 Ekim 2008 - Cumhuriyet

Mehmet Sucu - Enternet

Q Klavye Gerçeği

Türkçe f klavyenin başarısı daha önce de yazdığımız gibi bu dile uygun olarak dizayn edilmesinden kaynaklanıyor. Peki bu Q klavye nereden çıktı? Aslında Q klavye hızlı yazılmaması için dizayn edilmiş. İnternet ansiklopedisi Wikipedia bakın bu klavyeyi nasıl anlatıyor:

“Q klavyenin patentini, 1874’te Christopher Latham Sholes tarafından almış ve Sholes aynı yıllarda QWERTY’nin patentini daktilo işleriyle uğraşan E. Remington and Sons şirketine satmıştır. Günümüzde NASA, Sholes’un anısına, bir astroidi “6600 Qwerty” olarak adlandırmıştır.

Ancak Q klavye standardı ne İngilizce ne de başka bir dile uygun olarak geliştirilmiştir. Sholes, icat ettiği yazı makinesinin mekanik harf kollarından herhangi ikisi aynı anda kâğıda doğru havalandığında sıkışmaya neden olduklarını fark eder. Sholes bu problemin çözümü için, kullanıcının yazım hızını yavaşlatmak üzere harflerin yerlerini alabildiğine karıştırarak en çok kullanılan harfleri elin en zor ulaşabileceği yerlere yerleştirmeyi uygun görür ve Q klavye adını verdiğimiz harf dizilimi ortaya çıkar.

Bir söylentiye göre de ilk üretilen yazı makinesinin adı “Sholes & Glidden Type Writer” olarak geçer. Buradaki “Type Writer” kelimelerini oluşturan harflerin tamamı Q klavyenin en üst sırasında yer almaktadır. Böylece satıcılar, bir kâğıda kolayca “Type Writer” yazarak ürünlerinin yeteneğini karşılarındakine gösterme şansı bulmaktadırlar.

Klavyenin adı üstündeki harflerden gelir. “Q klavye” adı, harflerin sol üst köşesindeki “Q” harfinden gelir. “QWERTY” adı ise sol üst köşeden sağa doğru 6 harfin yan yana getirilmesiyle meydana gelmiştir.”

Bilgisayarlar çıktıktan sonra da daha önceden on parmak yazmayı öğrenenlerin işini zorlaştırmamak amacıyla aynı dizge korunmuştur.

Q klavyenin bu rastgele harf dizilimi İngilizce yazımı zorlaştırdığından İngilizceye uygun bir standart geliştirmek için Washington State Üniversitesinden Prof. Dr. August Dvorak, 1932 yılında İngilizce’de çok

kullanılan harflerin klavyenin en kolay ulaşılabilir yeri olan orta sırasına toplandığı bir klavye dizilimi önerir. Dvorak'ın araştırmalarına göre, sekreterlerin parmakları gündelik yazı işleri sırasında Q klavyede 16 mil yol alırken Dvorak klavyesinde sadece 1 mil yol almaktadır.

Ancak daktilo ustalarının Q klavyeye olan mevcut alışkanlıkları ve piyasanın Q klavye tarafından çoktan istila edilmiş olması nedeniyle ve 40 milyon daktilonun değiştirilme maliyeti ortaya çıkınca Dvorak'ın klavyesi yayılamaz ve kaybolup gider.

Q klavye standardı Türkiye'de bilgisayarların yaygınlaşmasıyla birlikte yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır, ancak Türkçeye uygun değildir. Çünkü Q klavyede, Türkçe'de en çok kullanılan harfler, uygunsuz bir biçimde yerleşmiş durumdadır.

Bu nedenle İhsan Yener başkanlığındaki bilim insanları, araştırmaları sonucu F klavyeyi meydana getirmişlerdir. F klavye, Türkçe'ye en uygun klavye dizgesidir.

Herhalde başka söze gerek yok.

Bu arada CHP'li Uşak Milletvekili Sayın Osman Coşkunoglu dün TBMM'ye F klavye ile ilgili iki soru önergesi verdi. Coşkunoglu'nun soruları yanıtlanınca bu konuda biraz daha aydınlanacağız. Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer Çağlayan'dan *"Daktilolarda F-klavye 1974 yılında Türk Standartları Enstitüsü tarafından Zorunlu Standart olarak onanmıştı. Bu standart halen geçerli midir? Eğer geçerliyse, daktiloların yerini bilgisayarlar aldığına göre, F-klavyenin bilgisayar klavyeleri için de Zorunlu Standart olması gerekmez mi? Eğer bilgisayarlarda da F-klavye Zorunlu Standart ise, bu standardın uygulanması yönünde bakanlığınız ne gibi girişimlerde bulunmaktadır?"* sorularına yanıt isteyen Coşkunoglu, Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'e de *"31.03.2003 tarihinde sizin imzanız ile yayımlanan bir genelgede, bilgisayarlarda mevcut Q klavyelerden vazgeçilmesi gerektiği ve F klavye kullanımının zorunluluğu ifade edilmişti. Bu genelgenin gereği yerine getirilmiş midir? Bu konuda bakanlığınız tarafından neler yapılmıştır, yapılmaktadır, yapılacaktır?"* sorularını yöneltti.

mehmet@cumhuriyet.com.tr

28 Ekim 2008 - Cumhuriyet